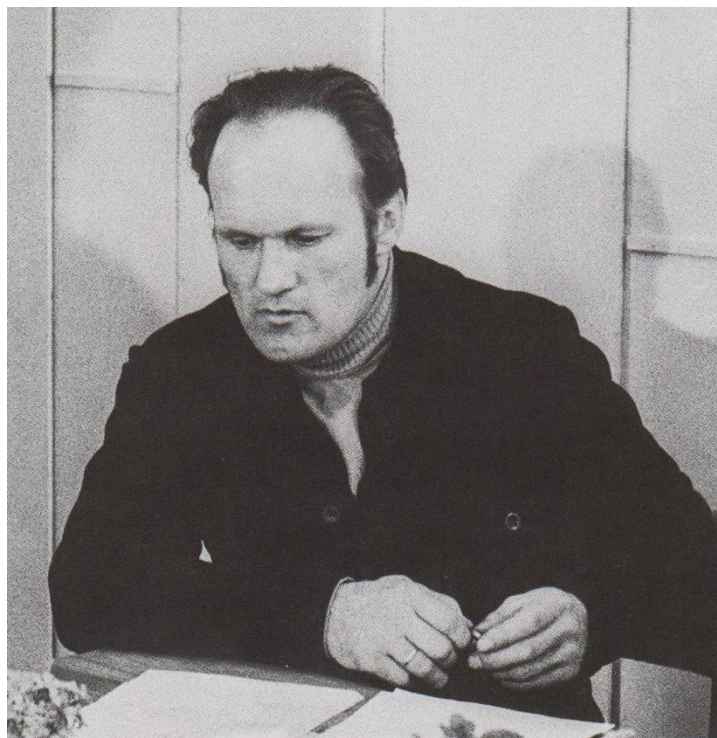

Latvijas ūdens motosporta Goda zāle

Par izciliem sasniegumiem sportā.

Rolands Upatnieks

13.12.1932.-11.05.1994.

Rolands bija rīdzinieks, lai gan viņa dzimtas saknes ir meklējamas Litenes pusē, kur ir apdzīvota vieta Upatnieki. Skolas gaitas ir sāktas Rīgā. Pamatskolā zēns ar dižām sekmēm un pārlietu lielu centību mācībās neizcēlās, bija smalkas dvēseles, jūtīgs bērns, kuru, dažkārt, mēdza apcelt citi bērni. Nekas neliecināja, ka šis jaunais cilvēks vēlāk kļūs par sporta leģendu. Pēc pamatskolas beigšanas Rolands sevī bija izlēmis kļūt par kulināru, tāpēc, nesaskaņojot savus nākotnes nodomus ar vecākiem, bez viņu ziņas, iestājās Rīgas kulinārijas tehnikumā. Topošajam kulināram tur gan neiznāca ilgi mācīties, jo tēvs, Lielā tēvijas kara invalīds, skarba rakstura, ciets vīrs, to uzzinot, puiku kārtīgi noslānīja un aizveda mācīties uz Leona Paegles vidusskolu (tagadējā Rīgas 1.ģimnāzija). Grūti pateikt, kurā brīdī Rolanda domāšanā nostrādāja "klikšķis". Izvērtējis bērnības pieredzi, Rolands nopietni pievērsās sevis fiziskajai pilnveidošanai un

uzsāka nopietnus treniņus boksā, paralēli tam, nodarbojās arī ar citiem sporta veidiem. Veidojās vīrs ar lielisku fizisko kondīciju un dzelžainu gribasspēku, rūdījās raksturs, kas lieti noderēja viņam tālākajā dzīvē.

Vidusskolā Rolands mācījās izcili, pēc tās beigšanas tika uzsāktas studijas Rīgas Politehniskā institūta Mehānikas un mašīnbūves fakultātē, kuru 1965.gadā Rolands absolvēja ar Sarkano diplomu, kas liecināja par jaunā speciālista izcilajām prāta spējām. Tika uzsāktas darba gaitas ražošanā. Fabrikā, kur strādāja Rolands, viņš izgudroja un ieviesa ražošanā racionalizācijas priekšlikumu, kas fabrikai deva iespēju būtiski palielināt ražošanas apjomu. Nekā tāda nebija visā valstī. Brīvais laiks tika veltīts sportam. Republikas mērogā tika gūti ļoti labi sasniegumi boksā. Viņa sparinga partneris bija tolaik viens no Latvijas vadošajiem, titulētākajiem sportistiem, kurš PSRS čempionātos bija izcīnījis godalgotas vietas. Vienā no treniņu cīņām Rolands pieveica šo lielisko, plaši pazīstamo bokseri. Fiziskais spēks deva pārlicību par sevi, taču šis faktors varēja negatīvi iespaidot turpmāko Rolanda dzīvi. Viņam bija saasināta taisnīguma izjūta. Kādā atpūtas vakarā Rolanda brālim izcēlās nesaskaņas ar kādu no vakara dalībniekiem. Rolands metās aizstāvēt brāli, izcēlās kautiņš. Kā vēlāk liecināja viens no cietušajiem, tad no Rolanda viņš saņēmis tādu sitienu, ka "izlidojis caur divām durvīm, ja būtu trešās, tad arī caur tām". Rolandu nespējuši savaldīt astoņi vīri.

Rolands bija izaicinājuma cilvēks, viņu aizrāva viss jaunais, neiepazītais. Kādu laiku viņš nodarbojās ar burāšanu. Šeit viņš sastapa Jevgeniju Ivanovski, savu turpmāko domubiedru un kolēģi ūdens motosportā, vēlāk bobslejā. Tika gūti arī atzīstami sasniegumi burāšanā, taču turpmāko izaugsmi pārtrauca noliktais vecuma cenzis valsts izlases līmeņa sportistiem. Sekoja nodarbošanās ar ūdens motosportu. Īsā laika periodā Rolands atkal sasniedza izcilus rezultātus, kļuva par PSRS sporta meistarū, Latvijas un PSRS čempionātos tika gūtas dažāda kaluma medaļas. Startējot PSRS čempionātos, 1966.gadā Krasnodarā, braucot K02 klasē kopā ar Jevgeniju Ivanovski, 4x5 jūdžu distancē izcīnīta 2.vieta, 1968.gadā Krasnodarā, K02 klasē braucot kopā ar A. Dzērvī 15 jūdžu

distancē 2.vieta, 1969.gadā Čerkasos, E01 klasē 10 jūdžu distancē- 1.vieta, 1970.gadā Krasnodarā, E01 klasē 3x10 jūdžu distancē- 1.vieta, tadpat E02 klasē 3x10 jūdžu distancē kopā ar A. Dzēvi-2.vieta, bet 3x15 jūdžu distancē-3.vieta. 1972.gadā, Ļipeckā, 3x10 jūdžu distancē S2 klasē- 3.vieta, 1973.gadā Ternopolē, S2 klasē 3x10 jūdžu distancē-1.vieta, bet arī S1 klasē 3x10 jūdžu distancē tika izcīnīta 1.vieta. Priekš Rolanda tas bija maz, un viņš centās sasniegt arī ātruma rekordus, kas viņam arī izdevās. Tika sasniegti vairāki PSRS rekordi. Tā 1964.gadā, braucot kuteru K02 klasē, 1 km distancē tika sasniegts ātrums 71,146 km/st., 1965.gadā braucot K2/E2 klasē 1km distancē - 75,869km/st., bet 1966.gadā K02 klasē 1km distancē jau ātrums 87,485km/st. 1973.gadā tika uzstādīts arī Pasaules rekords braucot S1 kuteru klasē, taču no Rolanda neatkarīgu apstākļu dēļ tas oficiāli netika apstiprināts.

Nāca nākošais izaicinājums-kamaniņu sports. Rolands nebūtu viņš, ja arī jaunajā ampluā nerealizētu sevi. Un, jau kuro reizi viņš atkal pieteica sevi kā daudzpusīgs sportists, jo savos 43 gados viņš iekļuva PSRS izlasē un 1975.gadā, Insbrukas Olimpiskajās spēlēs, startējot divnieku ekipāžā ar V. Ķuzi, ieņēma devīto vietu. Pēc sportista karjeras beigām 1977.gadā Rolands kļuva par Latvijas kamaniņu sporta izlases treneri. Šinī sporta veidā viņš "ievilka" savu meitu Ināru. Kā viņa atceras, tad tēvs meitai nav devis nekādas atlaides. Tas bijis dubultgrūti, jo, lai izvirzītu prasības pret citiem sportistiem, meitai vajadzējis būt perfektai-nekur, nekādas atlaides. Inārai pat bija jāveic izmēģinājuma testa braucieni ar nepārbaudītām kamanām, lai riskam nepakļautu citus. Par šādu attieksmi Rolands iemantoja sportistu dziļu cieņu.

Ar ko vien Rolands nodarbojās, viss viņam "gāja no rokas", viss padevās. 80-to gadu sākumā, Rolandam Upatniekam, kopā ar Latvijas PSR Fiziskās kultūras un sporta komitejas priekšsēdētāju Daumantu Znatnaju, radās doma Latvijā izveidot jaunu sporta veidu-bobsleju. R. Upatnieks, ar savu raksturu un "caursišanas" spējām panāca atbalstu arī Maskavā, kur sporta funkcionāri, pazīstot Upatnieku, noticeja viņam, jo zināja, ja Upatnieks ko sola, tad tas noteikti arī būs. Viņš bija maksimālists. Bet

Rolands solīja neticamo-jau pēc četriem gadiem PSRS būšot Olimpiskā medaļa bobslejā! Līdzekļi sportam tika iedoti. Tika uzsākta arī kamanīņu un bobsleja trases izbūve Siguldā. Upatnieks savu vārdu turēja, un, jau pēc četriem gadiem 1984.gadā Olimpiskajās spēlēs Sarajevā, PSRS ieguva pirmo olimpisko bronzas medaļu bobslejā divniekiem kuru vadīja latvietis Zintis Ekmanis.

Rolanda Upatnieka sportista un trenera gaitas varētu būt atsevišķas grāmatas vērtas. Savas bobsleja trenera karjeras laikā Rolands ir izcietis smagu nodevību, intrigas, izjutis pamestības sajūtu, taču viņš ir saņēmis arī īstu atzinību no daudziem cilvēkiem. "Man ir jau piecdesmit gadu un es vairs neesmu saticis tādu cilvēku kā Rolands Upatnieks. Biju viņa pēdējais audzēknis PSRS izlasē. Upatnieks man bija kā otrais tēvs, centos viņu nenodot. Mani laiku pa laikam atskaitīja no nometnes, neņēma līdzi uz sacensībām, jo es savā sportista kartītē rakstīju, ka mans treneris ir Upatnieks. Viņš bija liela personība, sava darba fanātiķis, bet arī pretrunīgs cilvēks. Ne vienmēr taisnīgs, taču viņam bija mērķis, uz ko gāja visiem līdzekļiem".Tā Rolandu Upatnieku raksturo viens no viņa talantīgākajiem audzēkņiem Māris Poikāns. Patiesi, jo tikai tāds cilvēks kā Rolands Upatnieks spēja paveikt to, ko viņš ir veicis sportā! Cilvēks, kura vārds ar zelta burtiem būtu jāieraksta Latvijas sporta vēsturē. Diemžēl, 1994.gada 11 .maijā, ceļā uz Vāciju, Lietuvā, autoavārijā Latvijas leģenda gāja bojā.

Ļoti nozīmīgu ieguldījumu bobsleja tehniskajā attīstībā Latvijā un PSRS deva tieši latviešu ūdens motosportisti. Kopā ar Rolandu bobus veidoja domubiedru grupa, kurā bija arī Pasaules rekordists ūdens motosportā Jevgeņijs Ivanovskis un talantīgais ūdens motosportists Jānis Akolovs. Kā saka J. Ivanovskis tad, kurai lietai Rolands pieskārās, tur notika revolūcija. Tā savam kuterim viņš izgatavoja zemūdens daļu, kurā dzenskrūve bija gan priekšā gan aizmugurē, pie tam, zemūdens daļas biezums bija tikai 50 milimetri! Rolandu neapmierināja arī ārzemēs pirktie bobi, un viņš nolēma tos būvēt VEF rūpnīcā, kur bija brīnišķīga tehniskā bāze. Tika uzbūvēti jauni, interesantas, neierastas konstrukcijas bobi. Jau

pirmajās sacensībās tie izrādījās pārāki par ārzemniekiem. Tas radīja šoku tolaik pašpārliecinātajos rietumniekos. Viņi šos bobus sauca par "krievu raķetēm". Tad, nobijušies no konkurences, klerki, kuri bobslejā diktēja noteikumus, aizbildinoties ar šo bobu bīstamību tos aizliedza. Taču, vēsture vēlāk pierādīja, ko latvieši spēj, taču, tam visam pamatā bija Upatnieka fanātiskais darbs bobsleja sākumos. Gadījums no sportistu stāstiem par Rolanda drosmi. Bratskas trase Krievijā bija ļoti bīstama un grūti izbraucama. Bija braucēji, kuri atteicās šeit startēt. Tad Upatnieks pats sēdās bobā un visiem pierādīja un parādīja kā trasē jābrauc! Atceras Jevgeņijs Ivanovskis, kādreizējais ūdens motosportists un bijušais PSRS bobsleja izlases mehāniķis: „Itālijā, Červiņas trasē, 1985.gadā notika Pasaules čempionāts bobslejā. Atklāšanas ceremonijā visi karogi ceļas, bet PSRS nav. Rolands kā ieraudzīja, tā pieskrēja pie tā, kas tur stāvēja un kuram bija jāceļ karogs, un pateica kaut ko vācu valodā. Un padomju karogu pacēla ātrāk par citiem!" Tāds bija Rolands!

Ceru, ka kāds no bobslejistiem kādreiz uzrakstīs grāmatu par šo sarežģīto, dinamisma pilno, pretrunīgo, bet, nenoliedzami izcilo personību!

Pieteica:

Zigfrīds Bitainis t.29480201

R.Upatnieks pie stūres un J.Ivanovskis pa kreisi braucot ar K-02

Pirmais nākošo bobslejistu tests 1980.gadā Murjānos.

Attēlā : Jevgēņijs Ivanovskis un Rolands Upatnieks

Sporta zāle –
neatņemama
bobsleja sastāvdaļa.